

Este de două ori în septembra: **Joi** și **Duminică**; era când va preinde importanță materierilor, va fi de trei său de patru ori în septembra.

Prețul de prenumerare,

pentru Austria:

pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diunumetate de anu	4 fl. v. a.
" patraru	2 fl. v. a.
pentru România și străinătate:	
" anu intregu	12 fl. v. a.
" diunumetate de anu	6 fl. v. a.

Invitare de prenumerare

ALBINA

pe anul 1875, cu prețurile și în condițiile de pana acum.

Budapest, în 7/19 ianuarie 1874.

In absență Redactoarei mai vertosu din cauza crizei politice incurante, nu se scăsa ieri foia noastră. Apoi într-adeveru, procesului crizei ministeriale, care este precum am însemnat la rândul nostru — după natura ei — numărul *ministrale*, ci și de *partita*, și chiar de *sistema*, — a apucat o cale să a luat o direcție, intr-un modu cu totul neîndatentu.

Firesce, lucrul să a incureat atunci, cându partită astă numita *deákiana* să a ingagiatu a votă în totalitatea ei *luarea în considerație a bugetului*. Căci prin acăstă ea intréga si compacta — a aretat *incredere ministerului Bitto*!

Acum acestu ministeriu, cu o majoritate compacta imposante — vră a se retrage, din motivul de a face posibile o alta grupare a partitelor, o nouă formare de majoritate, cu una nouă programă.

Ei bine; la acăstă monarchulu, juratul pe constituție — dice: *majoritatea văstra de pon'acu-o vedu; cea-nouă, formată pre nouă base, nu o vedu: formată si aretat-mi-o mai antai si precisiati acelă nouă base, si apoi atunci să vorbimu despre primirea demisiunei văstre si numirea unui nou ministeriu, pe acea nouă, mie deplinu conoscută si corespondintăria basă*.

Cine pote luă monarchului în nume de reu acăstă pretensiune logica si constituțională?!

Dar acestu procesu pre acăstă cale — este lungu și greu, și de aceea — nime nu pote să prevăda, cum se va lămuri elu pana in fine!

Destulu că MSA puse conducerea procesului in man'a d-lui *Bitto*, ministrul presedinte din cabinetul ce si cere dimisiunea; ér despre primirea dimisiunei mai nainte d'a se lamurí si regulă cele atinse mai susu — nu vră se anda.

Dlu *Bitto* chiamă pe *K. Tisza* acum 8 dile la Viena, unde acestă fău primitu in audijntia si — cum se suna, dede cele mai linisitorie deslucirii in privintă cestiunilor de statu; ér in privintă celoralte cestiuni — *politice, finantiari*, ba după cum atinse „Reform” cea magiara — chiar si *nationali*, s. a. s. a. se fece invioare a se continuă consultatiunile lămuritorie aici in Budapest.

Acum de alalta-ieri aceste consultatiuni au inceputu, si ele decurgu regulat la locuință duii *Szlávy*, carele atacatu in sanctate, nu pote parasi cas'a, de curgu intre 7—8 corifei din drépt'a si din stang'a, nu sub presedintia, ci numai in presintia ca martore a d-lui *Bitto*, pentru d'a face despre tōte reportu MSA.

Spuserămu, care este scopulu, totusi mai spicămu inca atâtă, că — este să se facă din partită *deákiana* si cea *Tiszaiana* de pana acum — o partita guvernamentală pură, pe temeiul nouelor statoriri; dar cum, si cändu va succede acăstă? — este o intrebare, la carea astadi nime nu pote să dea unu respunsu — nici măcar apropiativu.

Acestă este stadiul de astadi alu crisei. —

ALBINA

Prenumerationi se facă la toti dd. corespondinti ai nostri, si de a dreptul la **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespondintele, ce pri-vescu Redactiunea, administratiunea său speditură; căte vor fi nefrancate, nuse vor primi, ér cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunț si alte comunicatiuni de interes privat — se respunde căte 7 cr. pe linia; repetările se facă cu preț scăditu. Prețul timbrului căte 30 cr. pentru una data se anticipă.

Alegerea de episcopu.

Aradu in 3/15 ianuarie 1875.

Dieu să ajute! Amin!

Așă credem, că lucru mai bunu si cu mai buna intelegeră, de multu nu s'a facutu intre noi. Nu că nu s'ar si intemplatu in totu lucrul acestă nici o disonanță, ci — pentru că foră multa certă sătăcute, in fine cu eea mai buna co-intelegeră s'a facutu cea-ce s'a facutu.

Eca decursulu lucrului pre scurtu. Ceremonile pure bisericesci — n'avemu să le atingem, căci ele sunt pururi totu acelea.

Destulu că ieri sér'a se intruni o conferintă, carea curendu se invol a face o *alegere de probă*, cu acea conditie, ca minoritatea să se supuna majoritatii, remanendu liberut celoru ce si-ar crede ingreuiata consciință, la actul alegeriei a dă bile albe.

Resultatulu votării fă, că 36 se de-chiarara pentru *Metianu*, 3 pentru *Popă*, 1 pentru *Papp*, 1 pentru *Belesiu*; ér 13 deputati preotesci, mai vertosu protopopi, tienendu mai antai intre sine o consultatiune, se abtienura de la votu, arendu-se nelinisciti in cugetulu loru prin pasirea majoritatii, adeca prin nedesbatea asupra *calificatiunei*.

Prin acăstă votare alegerea era decisă; căci de parola d-lorū deputati, participanti la conferintă, nime nu se potea indoii.

Astfelui soł astadi la 10 ore siedintă electorale, afandu adeca pre toti deplin orientati; astfelui foră nicio im-pedecare se deschise siedintă, se verifică trei membri nou alesi, se constatara 55 de deputati presenti, si apoi se incepă si fini votarea, se fece scrutinul prin metropolitulu presedinte si sub controla barbatilor de in credere *Borlea* si *Cosma*, in care urmăre, in aplausulu adunării intrege se enuncă resultatulu:

Ioane Metianu intrunindu 43 de voturi, este alesulu Episcopu alu Aradului, *Halmagiului*, *lenopolei*, *Oradei-mari* si alu părtiloru banatice annessate!

Nicol. Popă — 1 votu;*Andreiu Papp* — 1 votu;

10 bile albe. —

Despre insufletirea generale — dórăni nu mai este trebuintia d'a aminti; ajunge a spune, că dejă la alu 28-lea votu intrunitu, adeca la atingerea majoritatii absolute, adunarea intréga prorupse in eschiamatiunile cele mai viue de „să traiescă”!

Totu insa căti nu audisera de conferintă premesra, se intrebă că: — ore cele 10 albe, ce vor să dica?

Noue ni pare reu de motivulu acestoră, si mai multu de *interpretarea* ce o dă publiculu acestei manifestatiuni a unei părți a clerului nostru, si inca a aceluia ce se tiene mai bunu si mai cultu, si carele in fapta se aretă elu insusi *isolat* si — *parasitul de turma*, precandu totusi avemu convingerea, că intenționea nu a fost rea, ba că motorii credeau a face unu actu de mare inteleptiune!

Hei, hei! Ren, slabu s'au socotit. Dar — fie . . .

Noi — nu vom să lamurim inci-dintele mai de aprópe, cu atâtua mai pu-cinu să se temu nume la lumina; dar atâtă insemnămu, că — sunt bine co-noscute; că — se scăia, cumca preotimea a votatu in dōue, resp. *trei părți*: 9, si adeca 8 protopopi si unu preotu cu *bile albe*, (căroru a accesu si unu mireanu; 9, si adeca 4 protopopi si 5 preoti cu mai-ioritatea pentru *Metianu*, unu preotu cu

Popă. Foră cele intemplate in conferintă, acăstă nu se potea săcăsi de po-positivu; si acăstă era multu mai bine intre imprejurările de astadi.

Dupa proclamată alegere, *Babesiu* se scolă si fece o propunere, pentru in-sarcinarea consistoriului aradului, ca să se ingrijescă a aduce in curatul prin acte autentice formalii, inca nainte de instalare — *starea averii private si familiarii* a nou alesului Eppu, si a celei diecesane.

Acăstă propunere parintele preside-dinte metropolitul o societă de prisosu si — ca pre apartenie la competintă a sinodului eppescu, o combatu cu ener-gia; dar si *Babesiu* si inca unii o sustine-nura totu cu asemenea energie, anume ca de competitintă si detorintia a sinodului chiar electoral; in care urmăre ea si fu primita de sinodu. —

In siedintă continuativa de dupa-mediadi se fece si se primi propunerea, ca parintele nou alesu Eppu, (carele la 4 ore sosise si fusese intempinat de o mare multime, intre manifestatiuni de bucuria) — să fie poftit in siedintă pentru d'a se declară asupra primirii alegeriei; cea-ce urmandu, sancția sa la desco-prire resultatului alegeriei prin gură Esc. Sale parintelui metropolu, respusne prin cele mai frumose cuvinte de recunoștință si prin dechiararea, că — se supune vōcea poporului, carea este vocea provodintiei!

Astfelui se termină acăstă parte a votului de alegere. Remane ca să se facă oficialu seu Sinodulu episcopal, si apoi să se supuna cauza la aprobarea pre-nalță, ceea-ce sperămu că va urmă cu-rendu, foră pedeci prin sicanerii. —

Budapest, in 12 ianuarie 1875.

Francia — de la destuptarea sa in revolutiunea cea mare la finea veacului trecutu — a facut multe incercări, pentru de a afă si statorii cea mai potrivita forma de guvernare: 15 constitutiuni s'au urmatu un'a pe alt'a de atunci si pana astadi.

Am insemnat la tempu seu si noi, că adunarea nationale d in Versalia, la 30 ian. érasa a votatu o constituție. Prin acăstă constituție s'a delaturat provisoriul celu ce implea de grigi nu numai pe poporul francez, ci pe tōte poporale maltratate si ca atari amice naturali ale Francei, carea prochiamă si lupta pentru egalitate, libertate si fracie-tate. Majoritatea carea a redatu Francei liniscea absoluta necesaria pentru regenerare, a consacrata prin votulu seu Republica le-gale si definitiva in Francia, căci amendamentele lui Wallon nu numai implica essi-tintă formei de guvernă republicanu, dar ele si reguledia continuarea acestei forme.

Totu lumea se intrebă, la resunetu-ju acestei faime, cum s'a potutu compune majoritatea, ce votă constituție re-publicana, fiind actualea Adunare na-tională — un'a din cele mai monarchiste. Evenimentul era cu atâtua mai ne-explicabile, eu că mai anu-tertii, acestasi Adunare re-spinsese propunerea lui C. Perier, ce era cu multu mai pucinu favorabile repub-licanilor, de ora-ce ea cerea ea formă a de guvernare să se statoresca definitivmente numai la 1880.

Astadi este cestiunea luminată. Nici din o parte nu se mai contradice, că de pri-mă cauza a acestei cuciriri repub-licane trebue să se considere *disciplină*, la carea se supunu astadi toti membrii stangei pana la celu din urma omu. Meritul acestă se atră-bue apoi lui Thiers si Gambetta, căci acestă mediloci, ca stangă estrema să se apropiă de politie centralui stangă, de republicanii

moderati, ér cel'a facă să dispara ne-inorede rea, cu carea se portău pana acu republicani moderati facia de stangă estrema, de repub-licanii radicali.

A dou'a cauza, care contribui nu pu-cinu la compunerea majoritatii de la 30 ian este de o parte *convictiunea* ce si-o castigări multi din drept'a, că adeca tiér'a nu mai pote, nici nu mai voiesce a suferi proviso-riul celu neliniscitoriu, ér de aci de alta parte apoi *temerea* de iugamfatul Bonapartismu.

Acestea au fost cauzele ce produsera majoritatea de unu votu la 30 ian. si carea mai tardiu se immulti cu optu, apoi cu două-deci si in urma cu două-sute de voturi.

Dă ceriul, ca acăstă majoritate să fie permanente!

Acestea premitiendu lasămu aci se urme testul constituției votate la 30 ian u-rii 1875 :

„I. Poterea legalatoria o esserciédia dōue camere: Camer'a representativa si Senatulu. Camer'a representativa se compune din deputati alesi prin sufragiul universale, in intielesul dispuseniilor legii electorali. Constituirea Senatului se statoresce prin o lege speciale.

II. Presedintele republicei se alege, cu majoritate de voturi, prin Camer'a representa-tiva si Senatul, cari ambele la acestu casu se compunu in o Adunare. Elu se alege pe siepte ani si pote fi realcesu.

III. Drepturile si detorintele presedintelui se reguledia prin punctele 44, 49—57 si 60—66 din constituție de la 1848.

Presedintele pote, in contielegere cu Senatul, să dissolva Camer'a representativa si nainte de a fi spirat mandatulu ei.

In acestu casu colegiele alegorii sunt de a se convocă la alegeri noue celu multu in trei luni de dile.

IV. Ministrii sunt responsabili solidar-minte pentru politică generale a guvernului, pentru faptele loru personali ince sunt responsabili numai individualmente. Presedintele republicei este responsabil numai in cassu de inalta tradare.

V. La devenirea in vacanta a poterii presedintiali, se aduna camerele numai de cătu si purcedu la alegere; intr-accea ministrui esserciédia interinalmente poterea de guvernare. Camerele sunt indreptatate, său din indemnulu loru său la iniciativă presedintelui, să enuncie, că este de a se revede constituție.

Pana la 1880 senguru marcialul Mac-Mahon pote propune revisiunea. Revisiunea se poate aplică si asupra formei de guvernare. Ambele camere si-tinu sedintele in Versalia.“

Punctele constituției de la 1848, cari stau in legatura cu punctul III. din constituție sunt:

„44. Presedintele trebuie să fie nascutu francez, să fie celu pucinu de 30 de ani si să nu-si fi perdu si odata calitatea de cetă-tianu francez.

49. Are dreptul să fie prezente prin ministrui sei proiecte de legi naintea adunării na-tionali. Elu supravighiedea si ascură execu-tarea legilor.

50. Elu dispune de poterea armata, ince foră de a poté să o comanda elu insusi candu-va.

51. Nu are dreptu să ceddie nici o par-tecia de pamentu din teritoriul Franței, nici a dissolue ori prorogă adunarea na-tionale, nici a precumă actiunea legilor, sub nici o forma.

52. In mesagiul anuale substerne adunării nationali unu raportu despre starea ge-nerala a treburilor republicei.

53. Elu negotiedea in cestiunile de con-vențiuni internaționale, si le si essecuta ace-stea. Nici o convențiune de statu ince nu are valoare, daca nu e intarita prin adunarea na-tionale.

54. Elu vighiadă asupra aperării statului, înse nu-potă începe resbelu fora aprobaea adunării naționale.

55. Dreptul de a graciare este alu seu, înse nu-lu potă esserse nainte de a fi cercută opinionea consiliului de statu. Amnestie generală se potu dă numai pe calea legii. Președintelui republicei, ministrilor, precum și tuturor a celor, cari au fostu judecati prin tribunalulu supremu de statu, potă sè li dèe gratia numai adunarea naționale.

56. Președintele republicei promulgă legile în numel națiunii franceze.

57. Legile urginti trebuie să se publice în trei dile, ér celealte celu multu în trei luni, numerandu-se de la diu'a în carea au fost votate de adunarea naționale.

60. Consiliu poterilor esterne se acordă tedia la presedinte.

61. La saboratorile naționale președintia e a lui.

62. Locuindu-i se dă pe spesele republicei și are o lista civilă anuală de 600.000 franci.

63. Resiede unde este adunarea națională, si numai atunci potă sè paresca teritoriul de pe uscatu alu Republicei, candu lu-impoternicesc spre asiā ceva o legă speciale.

64. Președintele republicei numesc si dimisiunēdă ministrii. Elu denumește si dimisiunēdă, in consiliul ministeriale, agenții diplomatici, pe comandanții supremi ai armatei de pe uscatu si de pe mare, prefecți, comandanțele supremă a politiei naționale din departementulu Seine, locuitorii din Algier si din colonie, procurarii generali si pre ceialalti amplioati de rangu superior. Elu denumește si dimisiunēdă pe amplioati de statu inferiori, dar la propunerea concernintilor ministri si sub condițiunile statorite prin lege. —

Budapesta, in 15 ianuarie n. 1875

Dupa votarea constituuii de la 30 ian. Adunarea națională din Versalia se prorogă pana la 11 l. c. pentru de a pregăti în estu-tempu proiectul de lege asupra constituuii Senatului, dupace constituuiua votata are potere de lege numai dupa votarea legii de constituuire a Senatului.

La 11 ianuarie se purcește deci la desbaterea proiectului de lege asupra constituuii Senatului. Cu 322 contra 310 voturi s'a adoptat amendamentul deputatului din stangă *Pascal Duprat*, prin carele se statoresc, că Senatul se compune din membrii alesi chiar dupa aceeași lege, dupa care se alegu si membrii Camerei reprezentative.

De aci se vedu, că totu majoritatea de la 30 ian. este ceea ce dă tonul in Adunare.

Ce sè vedi înse vineri la 12 ianuarie! Dupa ce la desbaterea specială se votă legea, in sensu republicanu, ea fi respinsa in totalu, la cetera a două, cu 368 contra 345! Aceste votu fă produs: priu dreptă extrema, carea se abținuse de la votu la desbaterea specială; apoi prin intrigele ducelui Broglie din centrulu dreptu, care votase la desbaterea specială contra amendamentului Duprat, si in urma, in cătu-va prin nesinceritatea orleanistilor, cari se aliasera pana acilea cu republicanii — numai pentru a insuflă ingrijiri nuantilor din dreptă si din temă de bonapartisti. Astu-feliu bonapartistilor mai alesu li succese a sparge majoritatea dela 30 ian.

A contribuit la compunerea acestui votu si declaratiunea ministeriului, că constituindu-se in Adunare o majoritate nouă, președintele Republicei doresc ca ministeriul să emane din sinulu acesteia si de aceea ministeriul actual va sè demisiunēdă.

Destulu că in urmă acestui evenimente ne-asteptat, Brisson propuse dissolverea adunării generali, ceea ce se respinsă inse cu 407 contra 266 de voturi. Nu s'a potutu deci mediloci dissolverea camerei, dar a urmat crisea ministeriale.

Președintele insarcenă pre Broglie cu compunerea cabinetului. Încercările acestui-a in se fura deserte, căci Orleanistii nu voiesc nici de cătu sè intre in unu cabinetu cu bonapartistii, amenintându pentru casulu contrariu érasu prin o coalitio cu republicanii, ceea ce facu si bonapartistii pentru casulu candu ei n'ar fi reprezentati in ministeriu. In urma urmelor se pare că totu ar fi numai o pressiune din partea lui Mac-Mahon, pentru de a face pe republicanii sè retiredie.

Intr'acea se pregătescu proiecte noue pentru legea de constituire a Senatului a căror rezultat peste scurtu tempu vom sè-lu cunoștemu. —

Diu Spania scirile ce sosescu de 5-6 dile in căci — sunt forte triste si ni dovezescu, că Regulitatea lui Alfonso nu are nici farmecul, nici norocul, la care se asteptă lumea conservativa.

Armatele regali, ce atâtă de cu curagiu incepuseră a naintă, strimtorindu reu pre rebelii carlisti, pona sè ajunga a combate si sparge cuibulu de la Esteila, in mai multe locuri fusera ele — foră veste atacate si reu batute de Carlisti; insusi biețulu Rege Alfonso do repetitive ori deveni in pericol d'a fi prinsu si ucis, si numai cu mare necasu potă scăpa cam prin fuga.

Astfelui Regele returnandu la Madrid se intielege că — nimbulu seu a escapatatu si poporul se întrebă că: ce ore a căscigatu prin tradarea si parastrea Republicei?

Deci pre candu poterile cele mari un'a dupa altu vinu a reconoscere pre Rege si a-lu fericită la ocuparea Tronului, totu atunci nemultamirea in cătu crește infricosiatu! —

La finantie tierii ungurescii.

Sciindu că avem mihi de cetitori, cari se interesedia forte multu de starea materiale a patrioi, cari cugeta si judeca si — seiu că, aceasta stare materiale este bas'a p ogresulni si prosperării comune, si — este mesură cu care singura se potă măsură securu valoarea si meritulu sistemei si a guvernului de la putere: de aceea ni sentim de detorintia, pururi a constată in facia publicului nostru cifrele positive, faptori actuali, nenegabili, in aceasta privinta.

Angustulu spaciu — ce e drepta, nu ni ierta a fi forte speciali; dar credem că această pentru scopul nostru nici nu este absolut de lipsa. Suntemu convinsi, că cetitorilor nostri ajungu si pré ajungu spre orientarea loru, cifrele generali.

Èta ce ni arăta reporturile si datele publicate insusi din partea guvernului, prin chiar foile sale. —

In intregu anulu 1874 cătu'a intréga a incassat venitul curat, in cifra rotunda 134 milioane fl. v. a.

Totu in acelu anu s'a cheltuitu 180 milioane.

Si asiā adeveratulu, faptele deficitu a fost de 54 de milioane; — cu 21 si diu-mate milioane mai mare de cătu celu preliminatu — de 32½.

Èta deci o adeverintia faptica, eclatante despre ceea-ce noi pururi intonam, că — preliminarile si deficitile noastre propuse de guvernul magiaru si statorite de mam elucii sei — sunt numai pe chârtia adeverate; in fapta ele — pururi sunt — o amagire a lumii, a poporului, si prin consecintia apoi — o sinamagire a domnilor!

Si — cum ore s'a nascutu acelu deficitu colosal, peste preliminariu?

Simbol asiā, că in decursul anului 1874, cu 11,332.000 fl. s'a incassat mai puinu, de cătu ce a fost preliminatu, era cam cu 10 milioane s'a cheltuitu mai multu.

Si intru acăstă este o regularitate constantă, care de 3-4 ani se observa oblu.

In anulu 1872 s'a incassat venitul curat 130 milioane, — cu 6½ milioane mai puinu de cătu era preliminatu; èr deficitulu a fost — 21 milioane.

In anulu 1873 s'a adunat venitul curat cu 127 milioane, — cu 21½ de milioane sub preliminariu; èr deficitulu a fost — aprobé 62 milioane.

In anulu 1874 s'a adunat venitul curat, cum aretaramu mai susu, 134 milioane, (mai multu de cătu si la 1873 si 1872; firesc prin esecutiunile cele infrosciate,) — cu totu acestea — sub preliminariu cu aproape 11 milioane; èr deficitulu a fost — 54 milioane.

Ei bine; dlu Ghiczy si cu ai sei, crede a mai potă störce anulu acestă — inca la 21 de milioane; adeca pan' la 156 de milioane venitul curat!

Dar de unde, pentru Ddieu!! —

Apelul,*

către junimea romana studiōsa din Austro-Ungaria.

Numai pucesc dintre popoarele Europei au avutu a se luptă cu atâtea pedece si periele, intru sustinerea loru ca celu romanu.

Frundiarindu istoria romana cea scrisă cu lacrime si sange, trebuie să stai si să te miri, că s'a potutu sustienă acestu poporu.

In decursu aproape de una mită si diu-mate de ani, tôte popoarele barbare din Oriente, său cari atinsuru Orientele, tôte din respozitori se încercă a nimici sentinel'a Latinismului in Oriente. Miș si mihi de Huni si de Gepidi, de Avari, Bulgari si Magari, — încercat-sau si Gotii, potopu — potopu cu totii, Lesii si Osmanni, multi ca nasipulu mării: — dar Romanii totusi n'au perit, — căci sunt noperitori; căci sunt filii Romei — eterne!

„Ca o stanca nalta, ce din vîrnu de munte, Tuna, se rostogolesce, cade, rupesi sdobesc,“... astfelui Romanii porniti din Roma, se luptara pentru existența, pentru limbă si naționalitatea loru. —

Unde-su adi acelle orde barbare? — Au perit, s'a prefatut său au devenit ne-potințiose! La Dunarea de diosu esista inca unu popor roman compactu si unu viitoriu stralucit lu astăptă, déca, — si numai déca — si generaționile si-vor pastră caracterul si moral'a in viitoritoriu, si-vor aperă limbă si naționalitatea romana, precum au facutu gloriosii străbuni ai loru. —

De cătu-va tempu se pare a suffă unu ventu mai linu asupră tierelor din Dunare; perielele inso inca n'au incetat pentru noi; inamicii seculari ai Romaniei — si-au schimbăt numai tactică. Scosotul armelor a mai incetat, dar in locul acestora — s'a ivit alte periele, dora si mai ingrijitoare pentru noi. Inamicii nostri nu se mai incercea a ne nimici cu armă fizica, prin sabia si focu, dar — recursu la mediulce mai rafinate, prin o trafica culturală si prin poterea loru de expansiune.

Germanismulu si Russismulu, Magiarismulu si Elimismulu, sunt de prezente factorii, ce lucra neobositu la nemicirea poporului romanu — ca nationalitate de sine, naționalitate politica.

Cu mai multu său mai pucinu succese — toti se incercea a ne contopi si assimila. Tôte mediile posibile se intrebuintădă spre acestu scopu, respectivintă pentru impecare desvoltării noastre naționale.

Ici si colia pare că ni se facu concesiuni; dar acelea de comunitu nu sunt altă, de cătu — amagile si — curse ascunse in flori. „Timeo Danaos et dona ferentes,“ — scrie poetul.

O astfelui de cursa, tare ne temem, este si înființarea unei Universităti in capitală Bucovina. Precum scimus cu totii, acea Universitate are să fie eschisivminte germană; prin urmare nu se creiadă ea numai cu scopul d'a lati cultură in Bucovina, ci — precum s'a sprimatu in publicu, foră nici o rezerve — ministru austriacu de culte, dlu Stremayer, — pentru a lati cultură germană in Oriente, ceea-ce nu potă si — de buna sému nici nu va sè însemne altă, de cătu — a germană Orientulu!

Déca n'ar fi acăstă, atunci interesele Romanilor si si ale Rutenilor — ar fi luate in consideratiune la înființarea Universității din Cernăuti, si acăstă cu atâtă mai multu; deorece cele peste 300 milioane de Romani din Austro-Ungaria nu posedu pana astazi nici o scola mai nalta, si apoi Bucovina pe langa aceea că dupa dreptul istoricu, solenelu recunoscut de Imperatia, este tierra romana, ea totu o data este locuita in mare majoritate de Romani si de Ruteni, èr nu de Germani!

Apretiindu noi pre deplinu misiunea Austriei d'a lati cultură dar adeverată cultura, èr nu germanismulu in Oriente, tocmai de aceea credem, cumca înființarea unei Universități eschisivminte germane in Bucovina, n'ar corespunde de locu egalei impreptatir;

*) Admirandu — inteligenția, rezoluția si seriositatea sublimă intreprinderi a fratilor din Gratz, nu potem de cătu a — publică cu placere acestu actu de inițiativa si a atrage asupra acelui-a atenția generală, totu de o data sensuadă in-tăriarea prin lipsă de spatiu. — Red.

si asteptările națiunii romane din Austria. O astfelui de Universitate n'ar avea numai nobilul scopu d'a lati cultură, ci de a lati mai multu direcția germană in Oriente; de a germaniza Bucovina, si apoi successivmente tierile vecine; de a servi ca unu pionieriu poternicu — nice nu alu Austriei, ci — alu Germaniei celei mari, tocmai antagoniste Austriei, ca patriei a poporului egalmintă impreptatită, — conlucrandu la realizarea massimei lui Fichte: „Deutschland bis zum schwarzen Meer;“ si prin urmare la nemicirea poporului romanu, ca atare si ca națiune.

Fiindu patrunsa de aceste ingrijiri colonia romana din Gratz, la initiativa junimii studiōse a tenu tu o adunare, in carea s'a decis in unanimitate, a se conlucră si agita din respozitori, prin mediloci morali, legali si leiali, ca la înființarea Universitatii din Cernăuti, limbă română să fie co-considerată in asemenea măsură ca și cea germană; spre acestu scopu a se petitionă — in acestu sensu, la Diet'a Austriaca, a se recurge la metropolitul Bondella, pentru intervenire, eventualmente si la Maestaten Si Imperatul si Regale.

Cu aceste afaceri s'a incredintat subsemnatul comitetu.

Suntomu deci asiā de liberi, a apela către toti barbatii competenti si de influență ai națiunii romane, ca să binevoiesc a ni dă mana de ajutoriu intru ajungerea numitului scopu; căci dupa parerea noastră, acumă ar fi momentul celu nimerit, acumă ocazia cea mai bună, ca să ajungem si noi la o Universitate, care intrădeleveră să fie și la noastră. Specialmente tenerimea romana studiōsa din Viena, Cernăuti, Budapesta, Clusiu etc. prin acăstă se provoca si răga, a se insoci cu noi, a intreprinde asemenea pasi la locurile competenți, mai antaia de tôte — a se pune cu noi in contilegare in acăstă cestiune!

Confratii nostri Vienesi ar contribuit multu spre inaintarea causei, déca ar alege si ei din mediul loru unu Comitetu, care ar fi să fie celu central, care să primește petițiile din provincia, si apoi să ingădie — in casu de lipsa pe vr'nu ablegatu naționale, pentru substanțarea loru la senatul imperial-austriac si recomandarea loru către guvernul imperial.

Gra'z, in ianuarie 1875.

Dr. Demetru Balas de Lissa, mp.

A. Diaconescu, mp.

G. At. Orescu, mp.

Diet'a Ungariei.

In siedint'a de vineri, la 5 l. c. dupa cele formale si se prezenta mai multe petițiile ce se strametu la comisiunea de petiții.

Urma ordinea de di: continuarea desbatelor generale asupra proiectului de bugetu pro 1875.

A. Zichy ce pronuncia pentru primirea proiectului de bugetu ca base la desbaterea specială, accentuanțandu apoi că multele atacuri si invadări ce se feceru pana acă regimului actual, nu sunt tôte basate; de aceea reflectă pe cei ce ambla să surupe ministeriul, să fie cu luare-aminte, că acestu regim inca a lăsat unele inițiative să va mai luă, la tota intemplarea, pentru a scăpa tieră din necasă, dar nu se poate face asiā ceva numai de cătu nici prin regimul actual, nici prin oricare altul.

B. Solymossy si-sprime dorintă de a se grupa partidele din nou, după principiu: atacă pactul dualistic, acusa pe ministru de finanțe că ar fi pră negligentă, de-ora-ce nu a mediulcetu redicarea banicei naționale, si se pronuncia contra proiectului din cestiune.

C. Kerkapolyi partenește postea totu proiectele lui Ghiczy, arătându că numai pe calea desemnării de acăstă se poate restabili ecilibriul in casă statului. Dupa acestea reflectă, că la bunastarea cassei statului se recere economisare nu numai din partea acestuia, ci si din a senguratelelor; apoi se incercă a documenta, că pusetea de astăzi inca nu e de desparte, de-ora-ce — desi potintă de a plati dările si debilitate, totusi tieră are potere mare de producție, ceea ce trebuie să insufle speranța fie-cui. Polemisă apoi en Lonyai, arătându că rolele de astăzi nu se datează din tempul mai nou, ci ele in mare parte provin din gresilele comise in primii trei ani de guvernare de la 67. In urma cochetării cu Tisza si doresc, ca să se delature

ori ce diferintie de principiu ce nu-su la ordinea diley si se concentre totale poterile pentru a esecat planurile ce-su la ordinea diley si in cari se vedu a fi uniti toti adeverati patrioti.

L. Perényi invins pe Kerkápolyi ca sub elu, ca ministru de finantia, s-au comisuse mai mari si daunatoare gresele in financiile tierei, de ora ce elu atun i n'a predicit economisare, ci a fortat multime de spese prin argumentul, ca statele de cultura au mari trebuinte. Dupa aceste — desi membrul al partitei deakiane — se pronuncia contra primirea proiectului de bugetu present la base la desbaterea speciale; caci primirea ar denota votu de incredere facia de regimul actual, incredere in se nu pot s-e i dbe nemene, de ora ce nu da probe ca s-ar nisui se delature nu numai reu'a, ci totu odata si daunatoare politica de pana aci. Critica apoi intraga sistem'a de guvernare si areta, ca lipseste din tota institutiunile de pan' aci si cea mai mica urma de practicitate. Intona desfetele si apoi insira daunele provenite din administrarea cea rea a justitiei si a lucurilor publice.

Reflecta apoi la ruinarea comerciului si a industriei si accentua ca mai multu pondus a pusu pe redicarea de bulevard. In urma apeledia la toti patriotii din Dieta si ii invita si nu vota acestui regim bugetulu, caci ar fi nu numai daunatosu, dar si pecatu a-flu mai sustinut la potere. In urma constata, ca partitul guvernamental le a sustinut o pan' aci numai numele lui Deák, astadi inse ea numera abia la 60 de membri si asi a mai are dreptu de existentia; deci recomanda constituirea de partite noue, conduse de principiu salvatorie, si acesta se temple nu numai in Dieta, ci si in publicu peste totu.

V. Toth cerca a resfrange atacurile contra sistemei de guvernare si intona ca prin denumirea amplioatiilor administrative nu s-ar ajunge ceva mai practic si mai bunu, de ora ce totu din coi ce su acu amplioati s-ar si denumi. In urma apera si redica benefacerile pactului dualistic, si apoi si-sprime dorintia de a se pot forme partite noue in Dieta. La fine primesce proiectul de sub intrebare ca base la desbaterea speciale. —

Siedint'a se redica.

In siedint'a de sambata, la 6 l. c. dupa cele formali se presenta o petitiune oficiala a lui A. Mustyanszky contra lui V. Babesiu, prin care se cere estradarea acestui-a pentru a se intenta procesu de presa, din cauza atacurilor ce se fecera comitelui Ivascoeviciu, prin o corespondinca publicata in „Albina“ din anul trecutu.

Se strada comissionii de immunitate pentru opinare si referare.

Se prezinta mai multe petitiuni ce se strametu comissionii de petitiuni.

Urma ordinea de di: pertraptarea petitiunilor din seri'a 59.

Raportul comissionii de petitiuni se primesce.

Urma alu doile obiectu alu ordinii de di: continuarea desbaterii generali asupra proiectului de bugetu pro 1875.

M. Jokai re-improspeta unu svatu a lui S. Szécseny, ce-lu dede consangenilor sei cu ocasiunea deschiderii unei colepte pentru acoperirea deficitului de la teatrulu national magiaru, si care consiliu suna: „Vi tramezu 1000 de florenti si unu svatu bunu: nu spesati mai multu de catu vi-su venitele.“ De aci trece si areta ca Ungaria, pentru a jucu o role intro statele de civilisatiune, a spesatu mai multu de catu cate venite a avutu, forca se fie avutu ceva folosu de aici. Recunosc ca acesta vina cade asupra tuturor patitorilor, dar doresce ca se se delature retele si de aceea va se votedie bugetu numai acelui regim, care va se guverne dupa e alta sistema, mai buna.

Accentua ca armat'a comună si hovedii trebue susținuti, inse trebue redusu tempulu de servitii; areta apoi ca din aploiatii peste totu ar trebui dimissionati cu gramad'a, caci chiar multimea loru impedece iutimea in masina statului, de ora ce mai tota afacerile trecu este prin o suta de mani. In urma reflecta, ca Austria esploratia mai tota venitele Ungariei, si de aci invins regimul ca na e mai ingrijitru de bunastarea statului. Astu-feliu se pronuncia contra primirii bugetului

in generale, de ora ce regimul actual nu velesce a voi se se lase de sistem'a cea rea de guvernare de astadi. —

M. Urményi si N. Eber se pronuncia pentru primirea bugetului in general, er S. Patay cere respingerea lui.

L. Mocsáry reflecta lui Tisza, ca daca inceta a lupta contra pactului de la 67, atunci si-a nimicuitu principiul fundamental al partitei sale. Dupa aceea intona, ca Ungariei nu poate s-e scape de reu pana candu va mai susta pactul de la 67, de ora ce greutatile ce se impunu Ungariei prin acestu pactu, i pestrecu poterile; de aceea nici nu poate fi vorba da redicarea dărilaru, candu se vede ca si cel de pan' aci nu le potu plati cetatenii. In fine se pronuncia contra primirii bugetului. —

In siedint'a casei representative de luni, 8 l. c., dupa cele formali urma ordinea de di: continuarea desbaterii generali asupra proiectului de bugetu pro 1875.

Ministrul-presedinte S. Bittó reflecta, ca invinuirile ce se fecera regimului in decursul desbaterii asupra bugetului sunt cu totulu lipsite de base, de ora ce regimul este gata cu proiecte de reformare si de activitate in mai multe direcțiuni, inse doresce a pasi cu ele naintea Dietei dupa ce prin votarea bugetului va avea tempu linisitul si liberu de neasuri finantiali momentani. Asa imparatosce ca s-a facut lucrarile preparative pentru reformarea sistemei de guvernare, pe basea principiilor de decentralizare; asemenea se lucra pentru redicarea bancei nationale, inse nu se poate ajunge la deslegarea costiunii numai de catu, caci mai antaiu trebuie regulata valut'a, ceea ce se poate numai in contilegere cu cealalta parte a monarhiei.

Ce se tiene de invinuirea ca regimul n'a fi esserciatu destula influintia la votarea bugetului comunu, responde ca s-a facut catu s-a potutu; a cere inse micsiorarea speselor pentru armata, in unu tempu candu totu statele Europei cerca din respoteri a se armă, acesta nu se poate. In urma constata, ca regimul purcede dupa o programa fissata in restabilirea echilibrului in cass'a statului. Astu-feliu doresce mai antaiu delaturarea speselor finantiali acute, pentru a castiga tempu liberu se se apuce de reforme radicali; apoi vor se urme proiectele de reforme in administratiune si justitia si cele pentru intrebuintarea potrivita a bunurilor statului si peste totu pentru redicarea potintiei cetatenilor de a solvi dările.

In fine recomanda primirea bugetului, si a proiectelor de dare, intonandu ca bugetu trebuie se se votedie, er acoperirea deficitului si pota ajunge ori numai prin dări noue, ori prin imprumutu, ceea ce nu pota duce la bine. —

E. Horn sustine, ca regimul a comisso forte multe gresele si a fost neglijante in multe privintie, recunosc inse ca crutiariile in administratiune — daca e vorba se fie Ungaria statu civilisatu — potu se fie numai asi de ne-insemnat, in catu nu se poate asteptu prin ele nici decatul delaturarea reului actual. Dupa acestea invins regimul pentru ne-economisare la cale ferate si la tote intreprinderile, si accentua desconsiderarea din partea regimului atatu a industriei catu si a comerciului, precum si intardiarea nejustificavera a redicarii bancei nationale. In urma estor'a si-sprime ne-incredere facia de regim si core apoi respingerea proiectului de bugetu. —

Siedint'a se redica. —

In siedint'a casei representative de marți, 9 l. c. dupa cele formali urma ordinea de di: continuarea desbaterii generali asupra proiectului de bugetu pro 75.

Primul vorbitoriu e L. Paczolay. Elu premite ca n'a studiatu din de ajunsu proiectul de bugetu, dar — avendu incredere in regimul actual, lu-primesce de base la desbaterea speciale. Se acup'a apoi de scarmen'a pe M. Lonyai, cercandu a reta, ca acesta a causat foarte mari daune materiali tieri, de ora ce candu a fost elu la potere s-a prestatu celu mai multe proiecte de concesiuni, ce casinara cutierarea si destramarea cassei statului. — Dupa acestea so indreptă catra c. Tisza, scremendu se demustre naintea lumii — ce se vede ca Paczolay o tiene de

orbita — ca regimul de la 67 in cōcă au facutu forte multu pentru redicarea spiritu'se si materiale a tieri, de ora ce au redicatu multime de scoli si au pusu in vietia nu puine investitiuni, de aci se sfarma se deduca ca cetatenii sunt de vina, priu nepasarea si negrigint'a loru, daca nisuntiele regimelor de la 67 pana astadi n'a adusu fructele intentionate. In urma saluta pe Tisza, petrunsu de cea mai viua placere, ca — desi tardiu si numai dupa ce tiert'a a constrinsu prin opiniunea publica, pronunciata cu ocaziunea alegerilor pentru două periode legislative — totusi si-a venit in or si s-a rezolvit a se alatura vederilor majoritatii, de a cercu adeca crearea fericirii Ungariei pe basea pactului de la 67.

Contele M. Lonyay reflecta la atacurile cei i se fecera prin ante-vorbitoriu Paczolay, arestandu, ca sub tempulu participarii sale in ministeriu s-a votat si proiectul concessiuni de cele favorabili seu colu pucinu nu multu daunatoare pentru financiile tieri. Totu de odata respinge si recriminatunile adresate lui Tisza, caci numai recunoșciuntia merita cei ce se sciu abstrage dela continuarea luptei pe basea principiilor oposiționali articulului XII din 67 — atunci, candu e necesitate de concentrare a tuturor poterilor, pentru a scapa tier'a de perile ce o amenintia cu perire.

C. Ghiczy lu in urm'a estora cuventulu si vorbi peste două ore. Elu critisă forte fundamentalu si areta nepracticitatea executarii programelor lui Sanyey, Lonyai, Tisza etc. relative la restatorica ecilibrului in cass'a statului. Astu-feliu areta, ca economisirile ce se intentiunedea prin reducerea speselor, nu potu se produca decatul daune administratiunii, de ora ce astadi este o administrare nedepinete in Ungaria, nu inse ca nainte de 67 o guvernare provinciale, dependinte de la ministerie din Viena, si asi se recere ach unu personalu mai mare de catu atuncia. Dupa acestea desfasura ca in privint'a restaurarii finantiali peste totu esiste intre barbatii frunzasi ai parlamentului mari divergintie de proceduri, cari inse s-a pot compune in urm'a urmelor in două direcțiuni opuse: unii dorescu adeca se se redice momentanu dările directe, pentru de a se castigă tempu, liberu de grigie finantiali la momentu, si asi a pota purcede in liniște la introducerea reformelor si institutiunilor ce au a mari venitele statului fora a ingrenat pe cetateni, si a redicat potint'a acestor'a de a plati dările; altii dorescu se se ajute la momentu prin imprumute si prin introducerea de dări indirekte si se cerce apoi numai de catu a se pune in vietia reformele si institutiunile ce vor se intarésca bunastarea poporului, er dările directe se se urce mai pe urma.

C. Ghiczy nu poate nici decatul parteni politice din urma, caci cass'a statului reclama ajutoriu momentanu, ce se poate ajunge numai prin dări directe ca mai secure, ori prin imprumute. Cesta din urma inse se vede ca au ruinatul tier'a si de aceea trebuie inculpatate. Ce se tiene apoi de dările indirekte, acestea sunt asupritorie mai alesu pentru poporul seracu si astu-feliu pre nedrept; de aceea elu poate parteni numai dările directe ce le propuse, caci priu acestea se ingreaza mai multu cei avuti. Aci apoi accentua, ca bani, la tota iotemplarea, trebuie procurati la momentu in cass'a statului, de ora ce numai fiindu departata grigia de lipsa momentane, se poate cugeta si lucră seriosu la regularea finantelor. In urma dechiara, ca elu a intrat in ministeriu nu din ambitiune si nu pe deplinu convinsu, ca va scapa tier'a din nevoi, ei din imprejurarea ca nu se afara poteri mai tene si abili, cari se aiba curagiul a si pune in joc reputatiunea si a se face neposibili in viitoriu, — prin intreprinderea de a esecat una lueru, pre langa care er mai multu probabilitatea de nesuccedere, decatul de a rezolvere fericita. Reflecta aci apoi ca elu asta mantuire numai in primirea proiectelor sale finantiali; de aceea le recomanda de nou.

Siedint'a se redica. —

Desbaterea generale asupra proiectului de bugetu pro 1875 se continua in siedintele de mercuri, 10 l. c. si de joi, 11 l. c. Numerulu oratorilor prenotati er inca mare, dar parintii patriei si-perdura pacienta a a mai asculta. Astu-feliu a urmatu, ca

mai toti cei ce voiau a-si spune vintes tiei vederile loru in obiectul din cestiune, prin imprejurarea asta fusera indemnati a recede de la cuventu. Intre acestea fura si deputati nationali, Mileticu, Babesiu si Costici, cari se pronunciara in scurtu ca aderinti ai principiilor desvoltate de Politu.

La urma in siedint'a de joi s-a pusu la votu proiectulu de bugetu, care s-a si primitu de base la desdaterea speciale cu o majoritate forte insemnata.

Cu tota acestea ministrul-presedinte se scola si roga pe parintii patriei, ca se-si intrerupa si amene consultariile pe cātu-va tempu, caci guvernul se asta indemnati a astern Majestatii sale unu raportu despre situatiunea prezente a tieri si a partitelor din Dieta; dechiara apoi ca prin acela si ministeriu intentiunedea a delaturat ori ce pedecea, ce s-a opune incercarilor patriotic de a se compune o partita tare si solidaria, carea — abstragendu de la opuseniunile contra a orice cestiuni ce nu-su la ordinea diley — se sprignesca unu guvern esitu din si nulu ei.

Astu-feliu s-a prorogatu Diet'a pe tempu nedeterminat si s-a deschisu crisia ministeriale. —

Gratz, 30 Ian. 1875.

Jun'a societate literaria a coloniei romane d'aci „Societate romana“, inițiată in 1/13 Ian. 1874, s-a organizat acum definitivmente pe basa statutelor de curundu aprobat prin guvern. De oficianti ai societății s-au alese: G. A. Orescu presedinte; I. Panza vice-pres. A. Diaconu secretar, si G. Ardeleanu cassariu.

Societatea nostra este compusa mai cu séma din studenti dela universitate, technicosi, si academicii comerciiali; apoi din doctorandi si doctori, ce petrecu priu Gratz pentru a dapuna ultimele esamene seu pentru a practica, — peste totu din Romani de prin tota tienuterie Daciei cis- si transcarpatine, ce — atras de bunele scole superioare d'aci, apoi de frumuseti'a naturei, s-au concentrat in pictoresc'a, sanatos'a si romantic'a capitala stiriana.

Scopul societății noastre este literariu-societalu, precum si ajutorares membrilor seraci. Ea tiene de două ori pe luna siedintie, in cari se cutescu dissertatiuni, se tenu discursuri scientifico-literarie, declamatiuni, si se canta de catra corulu vocalu arie nationali s. a.

Basa unei bibliotece s-a pusu deja in anulu trecutu, er in anulu prezente bibliotecă a sa immunitate, deal — nu chiar in aca mesura, precum s-a dobt: cau'a este, caci societatea nostra este avisata numai la destinatii din partea membrilor sei si la modele contribuiri lunare ale acestora.

Pana astadi, jun'a nostra societate n'a fostu atat de cunoscuta, catu se aiba fericita a fi ajutorata si sprinuita, mai cu de adinsul din partea onorabilei publice romane; ni vom da inse insuinita a corespunde chiamatia nostre si asi speram ca vom si intempiu in publicul romanu sprinutu necessariu.

Primul gratis diuarie: Albina, Trompet'a Carpatilor, Orientulu latinu, Transsilvania, Convorbiri literarie, Poporul, Semenatorialu, Gur'a satului, Cocosiu rosu, si la inceputu inca unele. Aci insirale pre stimabile redactiuni sunt regate deci a primi din partea nostra cea mai caldurosa multumita, rogandu-le totu odata, a ne tine si pe viitoru in acestei favoru.

Totu diarele, si ori ce privesc societatea, rogam si ni se adresă: „Gratz, Café am botanischen Garten.“

G. At. Orescu, A. Diaconu, presedinte. secretariu.

Oradea-mare, 7 ianuarie 1875.

Referitor la asi classatulu „Scandalu“, intemplatu in Oradea-mare cu ocazia deschiderii solene a Societății de lectura, — dupa ce au luat notitia mai tota foile, unele in unu felu, altele erau intr'altul, forta inceputu inca unele. Aci insirale pre stimabile redactiuni sunt regate deci a primi din partea nostra cea mai caldurosa multumita, rogandu-le totu odata, a ne tine si pe viitoru in acestei favoru.

Eta aci deci pe scurtu istoricul societatii de la inceputul anului curint, eu evenimentele cele mai principali, cari au datu ansa la escarea scandalului din cestiune:

Societatea — proshiamă de conducatorii alu ei — la inceputul anului scolaristic curint — pe fostul redactor al diariului „Patria“, Dlu Franciscu V. Olteanu. Acesta, dupa ce obtinut aprobarea dela forurile competenti, si-a si ocupat postul si incep funtiunea de atarele.

Primele siedintintie fusera conduse fora scomotu, spre multumirea generale; inse

abiă se tienura 3—4, cindu discordia se să intrepelede în sinulu societății noastre.

Prima ansa se dede la luarea concluziei, de a se anunță prin diuarie constituirea noastră de estu-tempu.

Aci domnul Conducatoriu, în fruntea unei comisii de 5 — esuise din sinulu societății pentru deliberarea costiunilor curenti, cercă a împedecă publicarea constituirii noastre — și prin diuariul „Albina“, insc fără a-si pute ajunge scopulu, desigur opiniile face pressiuni, ba chiar aducend motive destul de condamnabile, precum: *sum inamicu personale alu redactoreliu de la „Albina“*, căci om lucratu pe dōne terene politice, deosebite unulu de astulu, și de aceea nu voiescu ca numele meu să figureze in diuariul Albina. De aci urmă că publicarea constituirii n-a urmat in „Albina“ in același tempu, cu cea din celelalte diuarie romane. Amenarea acestă a devenit ansa unor membrei să interpelede in cestiunea acăstă a pădu conducerii; acestă iuso responde, că pe acelu membru, care va mai cutesă a-lu interpellă, lu-scote afară; căci conduceriul nu e responsabil naintea nici unui membru, de cesa re face, decătu numai faciu de guvern.

In urmă este proceduri necalificabili se escara mai multe conflicte, cari apoi se finira prin parasirea siedintei din partea dlui conduceriu.

De la acăsta clipita n-a mai fostu in societatea noastră de buna, căci disparu si umbra de armonia. Cu greu mare inse, succese unor membrei a complană in cătu-va diferenție, si a restitut armonia cea atât de nevoie intre membrii unei corporatiuni.

Astu-feliu intruniti membrui, insa in o armonia fortata, se apucara a se pregati pentru deschiderea in modu solehu a societății. S'a statoriu in principiu unu programu, in care eră și o disertatiune. Pentru acăsta producție se insinuau 3 teneri, dintre cari societatea cu unanimitate alese si desemnă operaculul dlui Traianu Metianu, clericu absol. si jur. in cursul I., ca pe celu mai bunu si mai acomodatul solenităti de deschidere. Domnul conduceriu insa se amestecă aici, si — dandu un nou documentu despre cunoșterea chiamării sale de conduceriu — statori arbitrare, pe barb'a domniei sale, dupa cum i placă a se exprime, — unu altu programu, pe care in-dede publicitatii, fora a mai cercă consensul societății. Acestu pasiu absolutisticu se intreprinse din partea dlui conduceriu pentru a intrude din programu unu operat a dlui T. Farkas, favoritul dlui conduceriu. Prin acăstă a calcatu dlui conduceriu decisiunea societății in doue privintie: antaiu că a intrus in programa o disertatiune noa, neprimita de societate; a dou'a, că acăsta disertatiune a dlui Farkas a pus'o in locul destinat pentru disertatiunea dlui T. Metiana.

Membrii societății, cindu prin foi programulu falsu, in siedintă prossima interpelara pe domnul conduceriu si in acăsta cestiune. Responsulu la acăsta interpelatiune insa mai că intreću in necalificabilitate pe celu de la primă interpelare, si apoi erasi o tul dlui conduceriu la fuga, firesc in sperantă că societatea dora va fi necesitata a-lu rogă de iertare si a-i dă dreptate si lucru si abitraminte. Se insielă inse amaru, căci membrii societății n-au aflatu de nevoie si roge de iertare pe tiranisatoriu, ci se constituira de nou indata, pentru a rosolvă cestiunile referitorie la deschiderea solena, căci terminul eră fără aproape.

In diu'a urmată insa ce se vedi! Conducatoriuu conchiamă o siedintă la sine acasa, — căci lu-dorea blamagiu — pentru de a cercă să-si ajunga propusul. Nici că eră să se insie de totu, de ora ce la acăsta siedintă participară mai numai partisansi de ai sei. Aci se facura unele si pe placu dlui conduceriu, foră ca să se păta stramută decisiunea societății, relativă la program'a statorita prin o majoritate. Cu toțe acestea dlui Farkas, desi fă rogatu din toțe părțile, — nici-decum nu voi a cede de la poziția ocupată, si inca nici atunci, candu 4 diletanți dechiarară, că nu voru luă parte la executarea programei, deca nu va repasi dlui F. Toțe fura in desertu, chiar si pronunciata a resolutiune a celor lovită de absolutismulu conduceriului, de a provoca o demonstratiune cu ocasiunea siedintei solene.

Interesele societății indemnara intr'acea pre cătă-vă din cei mai afundu cugetatori, si invite pe dlui conduceriu, ca să aplane diferenție si să ceră a evita neplacările ulteriori, medilocindu retragerea de la producție a dlui Farkas.

In fine nu ajută nici o rogară, si asiă vediondu membrii că conduceriului nu voiesce să evite neplacările, se rezolvă a pedepsi abusulu prin o demustratiune contra dlui F. candu va ascinde la tribuna. Se rezolvă a indeplenii insă acestu propusu numai daca la siedintă solema nu va participa ill. Sa dlui eppu patronatoriu ori alti demnitari.

A sositu diu'a desemnata pentru siedintă solena. Dlu conduceriuu insă — in locu se fi cercat a molcomi spiritele iritate, a co-

misu unu actu din cele mai atitietorie. Elu adeca a medilocită, ca să asiste la siedintă solena o glotă de haiduci de ai politiei, pentru a infrenă pre cei ce ar cutesă să-i dea de golu pe catel. Acăsta imprejurare apoi a si fost datatoria de tonu, caci ea rezolvă pe ceia, la acaroru adresa erau avisati acesti panduri — să-si execute propusulu, abstrandu acu de la ori ce consideratiuni; de aceea ei au si fluerat pre dlui Farkas, candu s'a situ la tribuna.

Acestă a este istoricul societății din Oradea de astă toamna pana acumă, si acestea au fost imprejurările intre cari s'a indeplenii asiă numitul „Scandal.“

Din acestea, cei nepreocupati vor sci a deduce, ce a indemnătenenerimea să indeplinesca acestu faptu demonstrativ si contra cui s'a indeplenit elu. — „Mai multi.“

L. Oravita, in fauru st. n. 1875.

Este detorintă publicisticci, si „Albina“ căreia a si-implinit cu sancțiunea acăstăchiamare, de a se interesă despre totu ce atingă de aprope pe poporul nostru si a comunică intregi lume romane totu ce se indeplinesco in ori care anghiu locuitu de Romani, fie spre binele fie spre daună acestora. In ambele casuri poporul nostru poate si trebuie să tragă nvestigaturi din atari raporturi.

Vinu aci deci a incunoscintia si eu, ca in pretură Oravitei s'a inceputu dejă alegerile membrilor comunali si a primarilor. Este inse interesante a scăi, că la aceste alegeri mai peste totu s'a pusu in lucrare abusurile si inselatiunile domnesci.

Eta aci unu casu, dintr-o ele multe, dar nu dora uniculu in Ungaria cea fericitoria de popora.

In 2 I. c. calatorindu prin comună curata romana Agadieciu, vediu la casă comunala multime de popor adunat, cea mai mare parte inse inspirata — de spiritul unei plăceri pre intuiasmante, dupa cum e de comunu, candu omenii indeplenesco fapte incoronate de victoria, fie acăstă chiar si contra moralei. Cugetăm că este dora atare petrecere, de-su omenii in asiă voia buna, curendu inse me astăi inselat, candu adeca observai la o parte o grupa linisita, standu ca uitata si arestandu dupa feciele loru fruntasi si adeverata machinie. Me apropiai de acesti observatori calmi si seriosi si ii intrebai despre scopulu multime adunate. Ei mi-respuseră indată, cu o adunca superare, că astădi s'a versutu aci unu actu de trista memoria pentru comună loru — alegera primariului locale, a unui jidetu. Intielesem aci in data uimirea acestor si inspirarea multimei; — me apucăi deci a li reflectă, că de ce nu au lueratut toti cu poteri unite, ca să nu se aleagă jidetu, ci una romanu, ori care să fie fostu acel'a; căci e rusine mare pentru o comună curata romana, si materialmente cam binecuvantata, să aiba de primariu pe unicul jidetu ce se astăi in comună. La acăstă inse bietii omeni, superati pana la sufletu mi-respuseră, că ei a cercat a face totu ce se potu, dura nu s'a pututu face multu, căci astăa a fost voia nu numai a dlui notariu cercualu Filipovicu si a dlui pretore Vuia, dar si a capelanului V. P. cari toti se lasara a fi sedusi de darurile jideturui, sub diverse forme, si apoi se apucara de influența la cei stricati si loru si tororisara pe cei buni ce li se opuneară; apoi si jidetu la rondulu seu nu a crutiatu a-si ascură majoritate in popor, prin adenirii si totu felulu de coruptiuni.

Astu-feliu me indepartă plinu de amaritune pentru acăstă cadere a fratilor nestricati din Agadieci. La acestea dlui notariu F. cu indetinat'a-i espetorare poate va observă cumă jidetu este celu mai bunu si onestu omu si poate va avea curagiul a ascură, că va lucra numai in folosulu comunei; asiā l'am auditu scusandu-si faptele gresite si altodată. — Ei bine, deca in adeveru va fi asiă, apoi asi intrebă pe dlui notariu, ce lipsa a avutu numitul jidetu a dănaite de alegere cele... apoi erasi celea... spre corumpoara poporului ca să-si ascură alegerea, eră dupa alegere de ce a datu donuri de multiamita? — Eu nu pricepu, că de ce să faca atari spese o anima curata si cu intentiuni bune, cu atâtua mai vertosu nu potu pricepe astă si o faca unu jidetu speculante, care da cruceriu, să capete fiorinul pentru elu. Apoi de unde să-si rebonifice jidetu spesele, de cătu de pe spinarea poporului, si la totă templară numai pe calc nedreptă? — Mare pecatu a comisii deci toti cei trei domni, si candu s'a facutu complici sugrumării poporului prin latirea nemoralie intre fiii nestricati ai neamului nostru. Dōmine ore pana candu vei mai suferi, ca bietutu poporul să fie sedus, inselat si torosat — pana la scandalu chiar de ai sei? — Domnilor cugetati odata, la Ddou si la mam'a care v'a laptat, deca mai meritatii increderea poporului ce ve tiene si hrancesc din sudoreea sa, si nu uitati că nu vi e iertata a ruină poporului, pentru interesele si ambitiunile văstre, ba că prin astă a vostre si stricati noue, căci vai vă deca si pierde

poporul pacientia si se va intorce asupra-ve resplată cuvintioasa. In urma mo miru de parintele capelanu, că si-a uitatu atatu de tare de chiamarea sa si nu se sfiese a lati de moralisare in turmă, concrediata pastoririi sale; de aceea dieu aci: deca mai totă vietă a si-a petrecutu in latirea abusului si demoralisării, celu pucinu acuma la adunci betranetie ar fi odata tiptul a se poata! — Cugetati toti cei peccatosi, că va veni si mortea si gri-giti să ve afie curati! —

Unu romanu.

Unu tristu anunciu, din partea numerosi si doiosei familie, ni spune:

Ladislau Vasiliu baronu de Popp,

Presedintie de senatul supremă curte-judecătorie din Budapesta, Cavaleriu ord. Coronei de feru clas. a II., consiliariu intimu de statu al M.Sale imp. reg. — presedintie Asociatiunei Transilv. pentru Cultura poporului rom., Presed. onor. la Societatea liter. rom. din Bucovina, (acel noi adaugem:) si celu mai naltu functionariu de statu de nationalitate romana in — Austro-Ungaria, etc.

dupa unu morbu greu de mai multe dile si-dede sufletulu in manile Creatoreliu, in 17 februarie 1875, la 8 ore de sera, in anul viatiei 56 si alu prefericitei sale casatorie 26-lea.

Ceremonia funebre, dupa ritulu besericei greco-catolice, se va tine in 20 februarie, la 3 ore d. m. la locuintă din stradă Morarilor Nr. 8.

Osamintele repausatului se voru transporta la Reginu in Transilv. unde se voru depune spre eternu repausu in cripta a familiare.

Fia-i tineră si usiora si memoră binecuvantata!

Lu deplangu: Socia Elena Popp nasc. Olteanu, fii si fricele: Aurelia, si cu sociul acestei Vasiliu Iurca, deputatul dictale, Elena, Aureliu, Juliu si Alessandrina; rudeniele mai de aprope: Avramu, Anna, Veronica si Elisabeta Popp, Anna Olteanu nasc. Popu-Maior, Ioane Popu-Maior, Constantin Olteanu, Amalia, maritata Giorgiu Filipu, Anna, maritata Nicolai Siandor de Vistea si cu fiili sei; in fine lu-deplange o multime de amici si cunoscuti, adunca stimatori.

Varietati.

+ (Necrolog.) In 2/14 fauru a. c. reposă, eră in 4/16 fu petrecutu la odihnă eterna in cimitirul de aici de la Kerepes, comerciantele de aici si membru la Reprezentanti a fundatiunei Gozduiane — Nicolau Ioanovicu, in etate de 55 de ani, lasandu dupa sine in mare doiu pre veduvă sa Maria nasc. Dragosiu si o numerosă familia. — Fie-i tineră si usiora!

(Balu roman in Viena.) Comitetul arangiatoriu alu balului romanu din Viena are onore a anunciat, că acestu balu alu carui patronatul avura bunavointia a-lu primi domnule: Matilda Dumba, Maria de Filisianu si Elena de Marenzeller n. Bibescu, se va tine in 27 fauru st. n. a. c. in „Grand Hotel“, la care invită cu onore intregu publicul romanu.

Venitulu este menit pentru sustinerea cabinetului de lectura alu societății academice „România-Juna.“ — Pentru comitetul arangiatoriu: Dr. Hosann, presedinte; I. Munteanu, secretar.

(Multiomita din anima) se aduce din partea intregului sinodu parochialu din comunitatea Sistaroveni — bravului proprietar si conlocutoriu Avramu Pecurariu, — carele din marinimositatea sa a binevoită a oferi pre sănătă nou edificandei biserică din locu o sumă însemnată de 1000 fl., adeca una măia florini r. a. Deci pentru acăstă jertfa bine-primită ce o aduse spre edificarea divinului facasius — subsemnatul, mi-tinu de cea mai placuta detorintă, in numele susținutu lui sinodu, si aduce domnului Avramu Pecurariu, demnului si zelosului beneficatoriu — multiamita si recunoscintia publică, ofrandu-i din bagrele animei, că provedintia a cerșea să-i indelungăsca firul vietiei, să-lu tienă intregu, sanatosu si fericiu, dimpreună cu onorat'a-i familia si să-i immultească averile, spre a mai potă contribui inca multi ani pentru scopuri de cultură, morală si națională. — Sistaroveni, la 28 ian. 1875. — Georgiu E. Boiu, docintă rom. gr. or.

(Se aduce spre scire onoratului publicu romanu), că comună la santul Georgiu din suburbii Fabricu Timisiorii arangedia la 8/20 fauru in sal'a otelului „Regi“, din Fabricu, unu balu in favorul scolii romane, atatu de ceretate din mai multe părți.

Aducandu acăstă a cunoștiu onoratului publicu, apelăm la anima si sintiulu

nationale alu fie carui romanu adeveratu cu acea rugare, ca să binevoiște a imbratisă cu caldura, moralitate si materialitate, acăstă intreprindere.

Pentru mai bună controlare si evidenția se vor publica atătu numele participantilor, cătu si ale contribuitorilor. Contribuitorile marinimoșe, dimpreună cu listă contribuitorilor, sunt a se adresă dlui Vlad Seimanu, stradă principala nr. 484, in Fabricu. — Comitetul arangiatoriu.

Publicatiuni tacsabili.

Invitatiiune.

Domnii actionari ai „Institutului de creditu si de economii „ALBINA“ se invita prin acăstă, in vertutea §. 40 din statut, la

A-două adunare generală ordinaria, care se va tine la Sibiu in **30 martiu 1875**, stilul nou, inainte de amédia, la 10 ore, in edificiul din stradă Cisnadiei nr. 7.

Obiectele:

1. Raportul generale asupra operatiunilor institutului in decursul anului 1874, si presentarea bilantului.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Fipsarea dividendelor.
4. Defigerea pretiului marcelor de prezentia.
5. Fipsarea si destinarea sumei pentru scopuri de folosu comunu, in sensul s-lui 69 lit. g) din statut.
6. Intregirea consiliului de administratie.
7. Alegerea revisorilor de computu pentru anul urmatoriu.

Dd. actionari, cari in vertutea §§. 50, 51 si 52 din statut voiesc a participa la adunare in persona, ori prin plenipotenți, sunt rugati, a-si depune la cassa institutului, (stradă macelarilor Nr. 30) actiunile loru dimpreună cu coloanele de cuponi, si eventualu dovedile de plenipotenția, celu multu pana la 28 martiu 1875, stilul nou, d. amédia la 6 ore.

Sibiu, 8. fauru 1875.

Consiliul de administratie
alu Institutului de creditu si de economii
„ALBINA.“

Citatiiune edituala.

Georgiu Variesianu, recte Marianu, din Lugosiu, cottulu Carasiului in Ungaria, ca-rele de mai multi ani a paratu si neoredinția pre legiuină a se socia Susana, foră de a se sci locul unde se astă: se citădă prin acăstă oficiosu, a se infacișă insințea scaunului protopresbiteralor gr. or. alu Lugosiului, ca inaintea forului matrimoniale de f. instantia, in termenul de unu anu si una diua, la din contra si fora de densul se va urmă dupa lege, devindendu-se asupra cerutei totale deslegări a matrimoniuului dintre densulu si soția sa.

Din siedintă a scaunului protopresbiteralor gr. or. tenua in Lugosiu in 17 decembrie 1874.

3—3 G. Pesteanu mp.
protopopu.

Concurse:

Prin decisiunea consistoriala din 31 augustu a. tr. nr. 650/B, nimicindu-se alegera de preotu pentru parohia vacanta din comună Bacovestiu, in protopresbiteralu Fagetului, spre reintregirea acestei parohii se scrie de nou concursu.

Emolumintele sunt:

Una sesiune de 24 jugere de pamant, birulu de la 140 de case si stola indatinata.